DUBBA · OYSS HAZIRLIK
10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Aşağıdaki türkü kıtasını okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Sınıfta yürütülen "Sözün Ezgisi" etkinliğinde bir öğrenci, gelin uğurlama türkülerini örnek alarak yazdığı aşağıdaki kıtayı ve kavuştağı tahtaya yazmıştır.

> ***Gelin Türküsü***
>
> *Kınalar yakılır gelin eline,*
> *Saz çalınır, hüzün düşer teline;*
> *Anasının gözü kalır yolunda,*
> *Gümüş bir kemer takılır beline.*
>
> *Kavuştak:*
> *Oy gideyim gideyim,*
> *Yâr evine gideyim.*
>
> *(Bu türkü sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kavuştaktaki dize sonu ses tekrarını tespit ediniz. Bu tekrarın türküye kattığı ahengi ve söyleyicinin duygusunu güçlendirmedeki etkisini açıklayınız.

1.2. Kıta ve kavuştaktan **iki isim tamlaması** ile **bir sıfat tamlaması** yazınız. Bu tamlamaların türkünün anlamına katkısını açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Meydanda Servi***
>
> *Öğle güneşi döker altınını taşlara,*
> *Bir servi durur meydanda, dimdik ve yalnız;*
> *Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar,*
> *Gölgesi uzar, uzar, sessiz bir nehir gibi.*
>
> *Kalabalık akar, kimse başını kaldırmaz;*
> *Servi bekler, sabırlı, eski bir bekçi;*
> *Kuşlar konar, göçer, mevsimler geçer,*
> *O hep aynı yerde, göğe yazılmış bir dize.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*
>
> *Servi: Divan şiirinde sevgilinin uzun ve düzgün boyunu anlatmak için kullanılan bir mazmundur.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde geçen aşağıdaki üç imgenin her birinin şiirdeki anlamını yazınız.

İmge	Şiirdeki anlamı
"Öğle güneşi döker altınını taşlara"	
"Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar"	
"göğe yazılmış bir dize"	

2.2. Servi, bu şiirde divan şiirindeki anlamından farklı bir anlam kazanmıştır. Servinin şiirdeki yeni anlamını bir dizeyle gösteriniz ve bu değişimi gelenekten moderne geçiş bağlamında açıklayınız.

3. Bir yapay zekâ aracı, sınıf için hazırladığı çalışma notunda aşağıdaki gazeli incelemiş ve bir inceleme paragrafı yazmıştır.

> ***Gazel***
>
> *Gönül seni gördüğü günü anar her gün yine,*
> *Ayrılık odu ile bu can yanar her gün yine.*
>
> *Gözlerim yolunda kalmış, bekler durur,*
> *Her sesi senin sesin sanar her gün yine.*
>
> *Ayrılık bir hançerdir, sinemde durur,*
> *Yaralı gönlüm sızlar, kanar her gün yine.*
>
> *Gece uzun, yol uzun, gözümde uyku yoktur,*
> *Seher vakti dertli gönül uyanar her gün yine.*
>
> *Dalgın bu sevdadan usanmaz, yorulmaz derler,*
> *Yolunu gözler de dertlere dayanar her gün yine.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

> *(Bu gazel sınav için yazılmıştır; "Dalgın" kurgusal bir mahlastır.)*

Yapay zekânın inceleme paragrafı:

> *(1) Bu gazel beş beyitten oluşmaktadır. (2) Şiir, dörtlük nazım birimiyle yazılmıştır. (3) Şiirin kafiye düzeni aa bb cc dd ee biçimindedir. (4) Gazelde söyleyici, sevgiliye duyduğu özlemi ve ayrılık acısını dile getirmektedir. (5) Her beytin ikinci dizesinin sonunda tekrarlanan "her gün yine" sözü nakarattır. (6) Gazelde ayrılık, hançere benzetilerek somutlaştırılmıştır.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Paragraftaki altı iddiadan **üçü yanlıştır**. Yanlış iddiaları numarasıyla yazınız ve her birinin **neden yanlış olduğunu** gerekçesiyle açıklayınız.

3.2. Gazelin **matla** ve **makta** beyitlerini yazınız. Her birinin gazeldeki yerini ve taşıdığı özelliği açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4. Bir lise öğrencisi, "Kelimelerin Ritmi" teması kapsamında tuttuğu okuma günlüğüne aşağıdaki şiiri kaydetmiş ve şiirle ilgili bir not almıştır.

> ***Yağmurun Dili***
>
> *Yağmur çeker kendini içine,*
> *Damla damla düşer taşa, duvara;*
> *Bir türkü gibi siner gecenin*
> *Karanlık sokaklarına, avlulara.*
>
> *Sormaz kimse neden geldiğini,*
> *Neden durduğunu, neden geçtiğini;*
> *Yağmur bilir yalnız kendi dilini,*
> *Söyler onu taşa, toprağa, suya.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Öğrencinin okuma notu:

> *"Bu şiiri okurken içimde farklı duygular uyandı. Yağmurun 'kendi dilini' bilmesi bana çok anlamlı geldi. Ama şiiri hangi bilim ya da sanat dalıyla ilişkilendirebileceğimi bilemedim."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Birinci aşama: Kendinizi şiirdeki söyleyicinin yerine koyunuz. Bu şiiri okurken hissedebileceğiniz **iki duyguyu** yazınız.

4.2. İkinci aşama: Yazdığınız duygulardan **her birini**, şiirden **birer dize** göstererek açıklayınız.

4.3. Şiiri bir **bilim ya da sanat dalıyla** ilişkilendiriniz. Şiirden **bir dize** kanıt göstererek bu ilişkiyi açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5. Sınıfta yürütülen "Kelimelerin Ritmi" teması etkinliğinde öğrencilerden aşağıdaki öğretici metni yönergeye göre kısa bir hikâyeye dönüştürmeleri istenmiştir.

Öğretici metin:

> *Göç, insanların daha iyi yaşam koşulları aramak amacıyla bulundukları yeri bırakarak başka bir yere yerleşmesidir. Tarih boyunca pek çok topluluk, kuraklık, savaş ya da ekonomik sıkıntı gibi nedenlerle yurtlarını terk etmek zorunda kalmıştır. Göç eden bireyler yeni çevrelerine uyum sağlamaya çalışırken hem eski alışkanlıklarını hem de yeni yaşam biçimlerini bir arada taşırlar. Bu durum, kültürlerin birbirini etkilemesine ve zenginleşmesine zemin hazırlar.*
>
> *(Bu metin sınav için yazılmıştır.)*

YÖNERGE

1. Öğretici metnin ana düşüncesini doğrudan söylemeden olaylar aracılığıyla sezdiriniz.
2. Hikâyenizde öyküleyici anlatımı kullanınız.
3. Hikâyenizde en az bir eksiltili cümleye yer veriniz.
4. Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına uygun yazınız.

Bir öğrencinin taslağı:

> *Sabah erkenden yola çıktı Demirci Hasan. Arkasında bıraktığı köy, ufukta küçücük bir nokta ya dönmüştü. Yıllarca çalışdığı topraklar artık başkasına kalacaktı. Yeni şehirde ne iş bulacağını, nasıl geçineceğini bilmiyordu. Bavulunda annesinin el işlemeleri ve dedesinden kalma bir bıçak vardı; bu eşyalar onun için geçmişin simgesiydi. Sivastan kalkan otobüs akşamüstü şehre vardı. Hasan, amcasının verdiği adresteki kapıyı çaldı ama içeriden ses gelmedi. Kapının önünde oynayan çocuklara baktı. Kimdi bu insanlar. Sonunda kapıyı yaşlı bir komşu açtı ve onu “Hoş geldin evladım!” diye karşıladı. Hasan'ın içinde birşey çözüldü o an: Yeni hayatı, eski hayatının devamı olabilirdi.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Öğrencinin taslağında **beş** yazım ve noktalama yanlışı bulunmaktadır. Bu yanlışları aşağıdaki tabloya yazınız ve her birinin doğru biçimini belirtiniz.

Yanlış biçim	Doğru biçim

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

5.2. Taslakta, yönergedeki kurallardan biri hiç uygulanmamıştır. Uygulanmayan kuralı yazınız ve taslaktan seçtiğiniz bir cümleyi bu kurala uygun biçimde yeniden yazınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif

DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı Dersi 1. Dönem 2. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

10. Sınıf Türk Dili ve Edebiyatı · 1. Dönem 2. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Aşağıdaki türkü kıtasını okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

Sınıfta yürütülen "Sözün Ezgisi" etkinliğinde bir öğrenci, gelin uğurlama türkülerini örnek alarak yazdığı aşağıdaki kıtayı ve kavuştağı tahtaya yazmıştır.

> ***Gelin Türküsü***
>
> *Kınalar yakılır gelin eline,*
> *Saz çalınır, hüzün düşer teline;*
> *Anasının gözü kalır yolunda,*
> *Gümüş bir kemer takılır beline.*
>
> *Kavuştak:*
> *Oy gideyim gideyim,*
> *Yâr evine gideyim.*
>
> *(Bu türkü sınav için yazılmıştır.)*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1.1. Kavuştaktaki dize sonu ses tekrarını tespit ediniz. Bu tekrarın türküye kattığı ahengi ve söyleyicinin duygusunu güçlendirmedeki etkisini açıklayınız.

1.2. Kıta ve kavuştaktan **iki isim tamlaması** ile **bir sıfat tamlaması** yazınız. Bu tamlamaların türkünün anlamına katkısını açıklayınız.

2. Aşağıdaki şiiri okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

> ***Meydanda Servi***
>
> *Öğle güneşi döker altınını taşlara,*
> *Bir servi durur meydanda, dimdik ve yalnız;*
> *Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar,*
> *Gölgesi uzar, uzar, sessiz bir nehir gibi.*
>
> *Kalabalık akar, kimse başını kaldırmaz;*
> *Servi bekler, sabırlı, eski bir bekçi;*
> *Kuşlar konar, göçer, mevsimler geçer,*
> *O hep aynı yerde, göğe yazılmış bir dize.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*
>
> *Servi: Divan şiirinde sevgilinin uzun ve düzgün boyunu anlatmak için kullanılan bir mazmundur.*

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

2.1. Şiirde geçen aşağıdaki üç imgenin her birinin şiirdeki anlamını yazınız.

İmge	Şiirdeki anlamı
"Öğle güneşi döker altınını taşlara"	
"Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar"	
"göğe yazılmış bir dize"	

2.2. Servi, bu şiirde divan şiirindeki anlamından farklı bir anlam kazanmıştır. Servinin şiirdeki yeni anlamını bir dizeyle gösteriniz ve bu değişimi gelenekten moderne geçiş bağlamında açıklayınız.

3. Bir yapay zekâ aracı, sınıf için hazırladığı çalışma notunda aşağıdaki gazeli incelemiş ve bir inceleme paragrafı yazmıştır.

> ***Gazel***
>
> *Gönül seni gördüğü günü anar her gün yine,*
> *Ayrılık odu ile bu can yanar her gün yine.*
>
> *Gözlerim yolunda kalmış, bekler durur,*
> *Her sesi senin sesin sanar her gün yine.*
>
> *Ayrılık bir hançerdir, sinemde durur,*
> *Yaralı gönlüm sızlar, kanar her gün yine.*
>
> *Gece uzun, yol uzun, gözümde uyku yoktur,*
> *Seher vakti dertli gönül uyanar her gün yine.*
>
> *Dalgın bu sevdadan usanmaz, yorulmaz derler,*
> *Yolunu gözler de dertlere dayanar her gün yine.*
>
> *(Bu gazel sınav için yazılmıştır; "Dalgın" kurgusal bir mahlastır.)*

Yapay zekânın inceleme paragrafı:

> *(1) Bu gazel beş beyitten oluşmaktadır. (2) Şiir, dörtlük nazım birimiyle yazılmıştır. (3) Şiirin kafiye düzeni aa bb cc dd ee biçimindedir. (4) Gazelde söyleyici, sevgiliye duyduğu özlemi ve ayrılık acısını dile getirmektedir. (5) Her beytin ikinci dizesinin sonunda tekrarlanan "her gün yine" sözü nakarattır. (6) Gazelde ayrılık, hançere benzetilerek somutlaştırılmıştır.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

3.1. Paragraftaki altı iddiadan **üçü yanlıştır**. Yanlış iddiaları numarasıyla yazınız ve her birinin **neden yanlış olduğunu** gerekçesiyle açıklayınız.

3.2. Gazelin **matla** ve **makta** beyitlerini yazınız. Her birinin gazeldeki yerini ve taşıdığı özelliği açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4. Bir lise öğrencisi, "Kelimelerin Ritmi" teması kapsamında tuttuğu okuma günlüğüne aşağıdaki şiiri kaydetmiş ve şiirle ilgili bir not almıştır.

> ***Yağmurun Dili***
>
> *Yağmur çeker kendini içine,*
> *Damla damla düşer taşa, duvara;*
> *Bir türkü gibi siner gecenin*
> *Karanlık sokaklarına, avlulara.*
>
> *Sormaz kimse neden geldiğini,*
> *Neden durduğunu, neden geçtiğini;*
> *Yağmur bilir yalnız kendi dilini,*
> *Söyler onu taşa, toprağa, suya.*
>
> *(Bu şiir sınav için yazılmıştır.)*

Öğrencinin okuma notu:

> *"Bu şiiri okurken içimde farklı duygular uyandı. Yağmurun 'kendi dilini' bilmesi bana çok anlamlı geldi. Ama şiiri hangi bilim ya da sanat dalıyla ilişkilendirebileceğimi bilemedim."*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

4.1. Birinci aşama: Kendinizi şiirdeki söyleyicinin yerine koyunuz. Bu şiiri okurken hissedebileceğiniz **iki duyguyu** yazınız.

4.2. İkinci aşama: Yazdığınız duygulardan **her birini**, şiirden **birer dize** göstererek açıklayınız.

4.3. Şiiri bir **bilim ya da sanat dalıyla** ilişkilendiriniz. Şiirden **bir dize** kanıt göstererek bu ilişkiyi açıklayınız.

5. Sınıfta yürütülen "Kelimelerin Ritmi" teması etkinliğinde öğrencilerden aşağıdaki öğretici metni yönergeye göre kısa bir hikâyeye dönüştürmeleri istenmiştir.

Öğretici metin:

> *Göç, insanların daha iyi yaşam koşulları aramak amacıyla bulundukları yeri bırakarak başka bir yere yerleşmesidir. Tarih boyunca pek çok topluluk, kuraklık, savaş ya da ekonomik sıkıntı gibi nedenlerle yurtlarını terk etmek zorunda kalmıştır. Göç eden bireyler yeni çevrelerine uyum sağlamaya çalışırken hem eski alışkanlıklarını hem de yeni yaşam biçimlerini bir arada taşırlar. Bu durum, kültürlerin birbirini etkilemesine ve zenginleşmesine zemin hazırlar.*
>
> *(Bu metin sınav için yazılmıştır.)*

YÖNERGE

1. Öğretici metnin ana düşüncesini doğrudan söylemeden olaylar aracılığıyla sezdiriniz.
2. Hikâyenizde öyküleyici anlatımı kullanınız.
3. Hikâyenizde en az bir eksiltili cümleye yer veriniz.
4. Hikâyenizi yazım ve noktalama kurallarına uygun yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Bir öğrencinin taslağı:

> *Sabah erkenden yola çıktı Demirci Hasan. Arkasında bıraktığı köy, ufukta küçücük bir nokta ya dönmüştü. Yıllarca çalışdığı topraklar artık başkasına kalacaktı. Yeni şehirde ne iş bulacağını, nasıl geçineceğini bilmiyordu. Bavulunda annesinin el işlemeleri ve dedesinden kalma bir bıçak vardı; bu eşyalar onun için geçmişin simgesiydi. Sivastan kalkan otobüs akşamüstü şehre vardı. Hasan, amcasının verdiği adresteki kapıyı çaldı ama içeriden ses gelmedi. Kapının önünde oynayan çocuklara baktı. Kimdi bu insanlar. Sonunda kapıyı yaşlı bir komşu açtı ve onu "Hoş geldin evladım!" diye karşıladı. Hasan'ın içinde birşey çözüldü o an: Yeni hayatı, eski hayatının devamı olabilirdi.*

Buna göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

5.1. Öğrencinin taslağında **beş** yazım ve noktalama yanlışı bulunmaktadır. Bu yanlışları aşağıdaki tabloya yazınız ve her birinin doğru biçimini belirtiniz.

Yanlış biçim	Doğru biçim

5.2. Taslakta, yönergedeki kurallardan biri hiç uygulanmamıştır. Uygulanmayan kuralı yazınız ve taslaktan seçtiğiniz bir cümleyi bu kurala uygun biçimde yeniden yazınız.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	TDE2.2. "Sözün Ezgisi" temasında ele alınan metinlerde anlam oluşturabilme	KB2.14. Yorumlama
2	TDE2.3. "Kelimelerin Ritmi" temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
3	TDE2.3. "Kelimelerin Ritmi" temasında ele alınan metinleri çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
4	TDE2.4. "Kelimelerin Ritmi" temasında ele alınan metinlere yönelik okuma sürecini değerlendirebilme	KB2.15. Yansıtma
5	TDE4.3. Edebî metne dönüştürdüğü yazısında kural uygulayabilme	KB2.4. Çözümleme

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	4.3	5.1	5.2	Toplam
13	7	15	5	12	8	4	10	6	15	5	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (13 PUAN)

Tespit (4 puan): Kavuştağın iki dizesi de "gideyim" sözcüğüyle biter ("Oy gideyim gideyim / Yâr evine gideyim"). Aynı anlam ve görevde dize sonunda tekrarlanan bu sözcük rediftir. Birinci dizede "gideyim" sözcüğü dize içinde de art arda iki kez söylenir.

Duygu (4 puan): Söyleyici, baba evinden ayrılıp yâr evine giden gelindir. "Gideyim" sözcüğünün yinelenmesi, gidişin kesinleştiğini ve söyleyicinin bu ayrılığa hem hüzünle hem de yeni yuvaya kavuşma isteğiyle hazırlandığını hissettirir.

Etki (5 puan): Aynı sözcüğün dize sonlarında yinelenmesi kavuştağa ezgiyle söylenmeye uygun, salınan bir ritim kazandırır. Kavuştak her kıtadan sonra tekrarlandığında dinleyicide duygusal bir birikim oluşur; ayrılık hüznü her tekrarda biraz daha derinleşir.

Örnek doğru cevap: Kavuştakta "gideyim" sözcüğü iki dizenin sonunda da tekrarlanmıştır; bu tekrar rediftir. Redif kavuştağa ezgili bir söyleyiş kazandırır. Söyleyici baba evinden ayrılan gelindir; "gideyim" sözünü tekrar tekrar söylemesi hem ayrılığın hüznünü hem de gidişin kesinliğini vurgular.

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir. Duygu olarak "ayrılık hüznü", "buruk sevinç", "kabullenme", "yeni hayata kavuşma isteği" gibi metinle desteklenen cevaplar kabul edilir.

KISMİ PUAN:

- Yalnızca tespit yapıp duygu ve etkiyi açıklamayan: 4 puan
- Tespit + duygu, etki yok: 8 puan
- Tespit + etki, duygu adlandırılmamış: 9 puan
- Redif terimini kullanmadan yalnızca "gideyim tekrar ediyor" deyip duygu ve etkiyi açıklayan: 11 puan
- Tespit + duygu + etki yazılmış ancak metinle ilişkilendirilmemiş, genel kalmış: 10 puan

SIFIR PUAN: Kavuştakla ilgisi olmayan bir ses tekrarı gösteren, türkünün dışından örnek veren, yalnızca "ahenk sağlar" gibi içeriksiz bir cümle yazan ya da boş bırakan.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.2. TAM PUAN (7 PUAN)

İki isim tamlaması (2 × 1 = 2 puan): "gelin eli(ne)" (belirtisiz isim tamlaması), "anasının gözü" (belirtili isim tamlaması), "yâr evi(ne)" (belirtisiz isim tamlaması). Bunlardan herhangi ikisi kabul edilir.

Bir sıfat tamlaması (1 puan): "gümüş bir kemer" (ya da "bir kemer").

Anlam katkısı (4 puan): İsim tamlamaları aidiyet bildirir (2 p): "gelin eli", "anasının gözü" ve "yâr evi" tamlamaları gelinin bir aileden ayrılıp başka bir eve bağlanmasını, ananın geride kalışını somutlaştırır. Sıfat tamlaması tasvir işlevi görür (2 p): "gümüş bir kemer" gelinin süslenişini göz önüne getirir; düğün sevinci ile ayrılık hüznünü yan yana gösterir.

Örnek doğru cevap: İsim tamlamaları: "anasının gözü", "yâr evi". Sıfat tamlaması: "gümüş bir kemer". "Anasının gözü kalır yolunda" dizesindeki isim tamlaması, gelinin arkasında bıraktığı anneyi gösterir ve ayrılığın hüznünü artırır. "Yâr evi" gelinin yeni yuvasını belirtir. "Gümüş bir kemer" ise gelinin süslenişini betimleyerek düğün havasını canlandırır.

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

KISMİ PUAN:

- Üç tamlamayı doğru yazıp anlam katkısını açıklamayan: 3 puan
- Tamlamaları doğru yazıp yalnızca isim ya da yalnızca sıfat tamlamalarının katkısını açıklayan: 5 puan
- İsim tamlaması ile sıfat tamlamasını karıştırıp tamlamayı kıtadan doğru alan: her tamlama için 0,5 puan

SIFIR PUAN: Kıtada geçmeyen tamlamalar yazan, hiçbir tamlamayı doğru göstermeyen ve anlam katkısını metinle ilişkilendirmeyen ya da boş bırakan.

2.1. TAM PUAN (15 PUAN)

Her imge 5 puandır: imgenin şiirdeki anlamının açıklanması (3 p) + şiirin bütünüyle ya da söyleyicinin bakışıyla ilişkilendirilmesi (2 p).

"Öğle güneşi döker altınını taşlara" (5 puan): Güneş ışığı altına benzetilmiştir. Öğle vaktinin parlak ve sıcak ışığı meydanın taşlarını altın rengine boyar; sıradan bir meydan değerli, ışıklı bir sahneye dönüşür. Bu parlak sahne, servinin yalnızlığını ve dimdik duruşunu öne çıkaran bir zemin oluşturur.

"Rüzgâr dallarında ince bir ezgi çalar" (5 puan): Rüzgârın dallar arasından geçerken çıkardığı ses bir ezgiye benzetilmiştir. İmge görme ile işitmeyi birleştirir; kalabalığın gürültüsü içinde yalnız servinin duyabildiği ince, kendine özgü bir müziği anlatır. Şiire musiki ve ahenk katar.

"göğe yazılmış bir dize" (5 puan): Servinin göğe doğru uzanan ince, dik görüntüsü göğe yazılmış bir dizeye benzetilmiştir. Servi, mevsimler ve insanlar değişse de yerinde kalan, kalıcı bir sanat eseri gibi, bir şiir gibi görülür. Bu imge, şiirin kalıcılık ve süreklilik düşüncesini taşır.

KISMİ PUAN: Her imge için yalnızca benzetmeyi söyleyip ("güneş altına benzetilmiş") anlamı şiirle ilişkilendirmeyen cevap 2 puan alır; anlamı açıklayıp şiirin bütünüyle ilişki kurmayan cevap 3 puan alır.

SIFIR PUAN: İmgeyi açıklamayan, yalnızca dizeyi tekrar eden ya da şiirle ilgisiz bir yorum yapan cevap.

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Beklenen cevap: Divan şiirinde servi, sevgilinin uzun ve düzgün boyunu anlatan kalıplaşmış bir mazmundur. Bu şiirde ise servi sevgiliyi anlatmaz; kalabalık şehrin ortasında dimdik ve yalnız duran, sabırla bekleyen, değişmeyen bir varlıktır ("Servi bekler, sabırlı, eski bir bekçi" ya da "Bir servi durur meydanda, dimdik ve yalnız" ya da "O hep aynı yerde, göğe yazılmış bir dize"). Şair, geleneğin mazmununu kullanmış ama ona yalnızlık, sabır ve kalıcılık gibi kendi duygu ve düşüncelerini yüklemiştir. Bu, gelenekten moderne geçişte mazmunların tümden terk edilmediğini, yeni anlamlar kazanarak yaşamaya devam ettiğini gösterir.

Puan dağılımı: yeni anlamın uygun bir dizeyle gösterilmesi (2 p) + divan şiirindeki anlamdan farkın gelenekten moderne geçiş bağlamında açıklanması (3 p).

KISMİ PUAN: Yeni anlamı dizeyle gösterip gelenekten moderne geçişe hiç değinmeyen cevap 2 puan alır. Dize göstermeden yeni anlamı ve değişimi doğru açıklayan cevap 3 puan alır. Yalnızca dipnottaki divan şiiri anlamını tekrar eden cevap 0 puan alır.

SIFIR PUAN: Servinin şiirdeki anlamını yine "sevgilinin boyu" olarak açıklayan, ilgisiz ya da boş cevap.

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

3.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Paragrafta üç yanlış iddia vardır: (2), (3) ve (5). (1), (4) ve (6) doğrudur. Her yanlış için tespit 2 puan, gerekçe 2 puan; 3 × 4 = 12 puan.

Yanlış (2): "Şiir, dörtlük nazım birimiyle yazılmıştır." Gerekçe: Gazelin nazım birimi beyittir; şiir ikişer dizelik beş beyitten oluşur.

Yanlış (3): "Şiirin kafiye düzeni aa bb cc dd ee biçimindedir." Gerekçe: Gazelde yalnızca ilk beytin iki dizesi birbiriyle kafiyelidir; sonraki beyitlerin ikinci dizeleri ilk beyitle kafiyelenir. Bu gazelde de "anar, yanar, sanar, kanar, uyanar, dayanar" sözcükleriyle aa ba ca da ea düzeni kurulmuştur; birinci dizeler ("bekler durur", "sinemde durur" …) kafiyeye katılmaz.

Yanlış (5): "'her gün yine' sözü nakarattır." Gerekçe: Nakarat, şiirde bent ya da dörtlük sonlarında aynen tekrarlanan dize ya da dizelerdir. "Her gün yine" bir dize değil, dize sonlarında kafiyeden sonra aynı anlam ve görevde tekrarlanan bir söz grubudur; bu nedenle rediftir.

KISMİ PUAN:

- Yanlışı doğru tespit edip gerekçesini yazmayan ya da yanlış gerekçe yazan: o iddia için 2 puan
- Gerekçeyi doğru yazıp iddiayı numarasıyla ya da cümlesiyle açıkça göstermeyen: o iddia için 2 puan
- Kazanılan puanlar toplanır (ör. iki iddia eksiksiz + bir iddia yalnız tespit = 10 puan).

SIFIR PUAN: Doğru bir iddiayı ((1), (4) ya da (6)) yanlış olarak gösteren cevap o satır için puan almaz; hiçbir yanlışı bulamayan ya da gerekçesiz yalnızca "yanlış" diyen cevap 0 puan alır.

3.2. TAM PUAN (8 PUAN)

Matla beyti 4 puan (beytin yazılması 2 p + açıklama 2 p); makta beyti 4 puan (beytin yazılması 2 p + açıklama 2 p).

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Matla beyti:

> *Gönül seni gördüğü günü anar her gün yine,*
> *Ayrılık odu ile bu can yanar her gün yine.*

Açıklama: Gazelin ilk beytidir. İki dizesi birbiriyle kafiyelidir ("anar / yanar"); gazelin kafiyesi ve redifi ("her gün yine") bu beyitte kurulur.

Makta beyti:

> *Dalgın bu sevdadan usanmaz, yorulmaz derler,*
> *Yolunu gözler de dertlere dayanar her gün yine.*

Açıklama: Gazelin son beytidir. Şairin mahlası ("Dalgın") bu beyitte geçer.

KISMİ PUAN:

- Beyti doğru yazıp açıklamasını yazmayan: o beyit için 2 puan
- Beyti doğru yazıp yalnızca yerini ("ilk beyit" / "son beyit") söyleyen, özelliğini açıklamayan: o beyit için 3 puan
- Açıklamayı doğru yazıp beyti yanlış gösteren: o beyit için 0 puan

SIFIR PUAN: İki beyti de yanlış göstermek ya da boş bırakmak.

4.1. TAM PUAN (4 PUAN)

Söyleyicinin yerine geçildiğinde hissedilebilecek iki duygu yazılır. Her duygu 2 puandır.

Örnek doğru cevaplar (bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir):

- Yalnızlık
- Hüzün, burukluk
- Sessizlik içinde dinginlik, huzur
- Anlaşılamamanın verdiği kırgınlık
- Hayranlık, merak

KISMİ PUAN: Yalnızca bir duygu yazılmışsa 2 puan verilir.

SIFIR PUAN: Duygu yerine düşünce, yorum ya da şiirin konusu yazılmışsa (ör. "şiir yağmuru anlatıyor") ya da boş bırakılmışsa 0 puan verilir.

4.2. TAM PUAN (10 PUAN)

Her duygu için 5 puan: duygunun adı (4.1'dekiyle örtüşen) 1 puan + şiirden uygun bir dize 2 puan + dize ile duygu arasındaki ilişkiyi açıklayan cümle 2 puan.

Örnek doğru cevap:

- Yalnızlık → "Yağmur bilir yalnız kendi dilini" → Yağmurun kendi dilini bir tek kendisinin bilmesi, kimse tarafından anlaşılmamayı çağrıştırır; bu dize okuyucuda yalnızlık duygusu uyandırır.
- Hüzün → "Damla damla düşer taşa, duvara" → Yağmurun sessizce, damla damla taşa ve duvara düşmesi içe çöken bir hüznü sezdirir.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir.

KISMİ PUAN:

- Duygu + dize yazılmış, açıklama yoksa: o duygu için 3 puan
- Dize + açıklama yazılmış, duygu adı belirtilmemişse: o duygu için 4 puan
- Yalnızca duygu yazılmışsa: 1 puan; yalnızca dize yazılmışsa: 2 puan
- Tek duygu için eksiksiz cevap verilmiş, ikincisi boşsa: 5 puan

SIFIR PUAN: Şiirden dize gösterilmemiş ve açıklama da yapılmamışsa 0 puan.

4.3. TAM PUAN (6 PUAN)

Bilim ya da sanat dalının belirtilmesi (3 puan) + şiirden uygun bir dizenin kanıt gösterilmesi (2 puan) + ilişkinin bir cümleyle açıklanması (1 puan).

Örnek doğru cevaplar (bu anlamları ifade eden cevaplar doğru kabul edilir):

Müzik: "Bir türkü gibi siner gecenin" dizesinde yağmurun sesi türküye benzetilmiştir; yağmurun ritmi bir ezgiye dönüştürüldüğü için şiir müzikle ilişkilendirilebilir.

Psikoloji: "Yağmur bilir yalnız kendi dilini" dizesi, kendine özgü bir iç dünyası olan ve anlaşılmayı bekleyen bir varlığı anlatır; bu yönüyle şiir, insanın iç dünyasını ve duygularını inceleyen psikolojiyle ilişkilendirilebilir.

KISMİ PUAN:

- Dal belirtilmiş, dize gösterilmiş, açıklama yoksa: 5 puan
- Dal belirtilmiş, dize gösterilmemiş, açıklama yapılmışsa: 4 puan
- Yalnızca dal belirtilmişse: 3 puan
- Dize gösterilmiş, dal belirtilmemişse: 2 puan

SIFIR PUAN: Şiirle hiçbir ilişkisi kurulamayan bir dal yazılmış ve dize de gösterilmemişse, dize şiirden alınmamışsa ya da boş bırakılmışsa 0 puan.

5.1. TAM PUAN (15 PUAN)

Beş yanlış ve doğru biçimi beklenir; her satır 3 puandır.

Yanlış biçim	Doğru biçim
nokta ya	noktaya
çalışdığı	çalıştığı
Sivastan	Sivas'tan
Kimdi bu insanlar.	Kimdi bu insanlar?
birşey	bir şey

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Gerekçeler:

- "nokta ya": Yönelme hâli eki "-(y)a" ekidir, sözcüğe bitişik yazılır: "noktaya".
- "çalışdığı": Sert ünsüzle (ş) biten sözcüğe gelen "d" ile başlayan ek "t"ye dönüşür (ünsüz benzeşmesi): "çalıştığı".
- "Sivastan": Özel adlara getirilen ekler kesme işaretiyle ayrılır: "Sivas'tan".
- "Kimdi bu insanlar.": Soru bildiren cümlenin sonuna soru işareti konur.
- "birşey": "Bir şey" ayrı yazılır.

KISMİ PUAN: Yanlışı doğru gösterip doğru biçimi yazmayan ya da yanlış yazan öğrenci o satır için 1,5 puan alır. Kazanılan puanlar toplanır (ör. 3 tam doğru + 1 yarım doğru = 10,5 puan).

SIFIR PUAN: Taslakta doğru yazılmış bir biçimi yanlış gösteren satır puan almaz; hiçbir yanlışı doğru gösteremeyen öğrenci 0 puan alır.

5.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Beklenen cevap: Uygulanmayan kural, yönergenin 3. maddesidir: Taslakta **eksiltili cümle** yoktur; bütün cümleler yargısı tamamlanmış cümlelerdir (2 p). Öğrenci taslaktan bir cümleyi, anlamını koruyarak yargısı okura bırakılan eksiltili bir cümleye dönüştürür (3 p).

Örnek doğru cevap: Uygulanmayan kural eksiltili cümle kullanmaktır. "Yeni şehirde ne iş bulacağını, nasıl geçineceğini bilmiyordu." cümlesi şöyle yazılabilir: "Yeni bir şehir, belki yeni bir iş, belki de yepyeni bir hayat…"

Taslaktaki herhangi bir cümleden, yüklemi ya da yargısı eksik bırakılarak (çoğunlukla üç noktayla) kurulan ve taslağın anlamıyla uyumlu eksiltili cümleler kabul edilir.

KISMİ PUAN: Kuralı doğru adlandırıp cümleyi yeniden yazmayan ya da eksiltili olmayan bir cümle yazan öğrenci 2 puan alır. Kuralı adlandırmadan taslaktaki bir cümleyi doğru biçimde eksiltili cümleye dönüştüren öğrenci 3 puan alır.

SIFIR PUAN: Taslakta uygulanmış bir kuralı (öyküleyici anlatım, ana düşünceyi sezdirme) uygulanmamış olarak gösteren ya da boş bırakan öğrenci 0 puan alır.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif